

Statens Planteavlsforsøg

Meddelelse nr. 1559

82. årgang

12. juni 1980

Udgivet af Statens Planteavlsudvalg

Statens Forsøgsstation, Tystofte, 4230 Skælskør

Statens Forsøgsstation, Ødum, 8370 Hadsten

Landskontoret for Planteavl, 8260 Viby J.

Frøblandinger til græsmark

Fra græsmarkerne kan der fremskaffes et værdifuldt bidrag til kvægets forsyning med grovfoder og protein ved forskellige udnyttelsesformer.

En jævn og tæt plantebestand er den grundlæggende betingelse for at opnå et stort udbytte af græsmarkerne. Denne betingelse kan i princippet opfyldes ved udlæg af en græsart i renbestand. Ved valg af dyrknings- og udnyttelsesteknik kan da tilstræbes at give den pågældende græsart optimale produktionsbetingelser.

De klimatiske vækst- og overvintringsbetingelser varierer imidlertid stærkt fra år til år og vil undertiden være mindre gunstige for nogle græsarter end for andre. Helt lokalt kan der også inden for samme mark findes så forskellige jordtyper og jordbundsforhold, at en enkelt græsart ikke kan vokse tilfredsstillende overalt. Hertil kommer, at græs- og kløverarterne i forskellig grad kan være udsat for angreb af skadevoldere, som f.eks. fritfluer, løvsnudebiller, bægersvamp og nematoder.

Udlæg af en blanding med forskellige græsser og kløver i stedet for udlæg af en enkelt græsart vil, alt taget i betragtning, forøge muligheden for at bevare en nogenlunde tæt bestand af kulturplanter i græsmarkerne, idet helt eller delvist bortfald af enkelte arter i nogen grad vil kunne opvejes ved andre arters tilstedeværelse.

Bortfald eller manglende udvikling af en art kan også skyldes hård konkurrence fra andre arter i en blanding. Almindelig rajgræs og hundegræs kan,

når de indgår med mere end 3–4 kg frø pr. ha, være hårde konkurrenter for andre arter. Almindelig rajgræs vokser som regel godt til i udlægsåret og kan i første brugsår brede sig stærkt på andre arters bekostning. Hundegræs er i udlægsåret noget langsom i udviklingen, men kan i løbet af første brugsår og især i andet og følgende brugsår blive en hård konkurrent også for almindelig rajgræs, især hvor der høstes få årlige slæt.

lagttagelser tyder på, at hundegræs skades mindre end andre arter ved tilførsel af gylle i tiden maj–august. I dette tidsrum kan gylleudbringning til græsmarker i øvrigt ikke anbefales og må direkte frarådes, når det drejer sig om afgræsningsmarker.

Til afgræsning og græsfodring foretrækkes i almindelighed kløverholdige afgrøder, hvor indholdet af råprotein forbliver på et forholdsvis højt og ensartet niveau over en ret lang periode, og dyrene æder hellere kløverholdige end kløverfri græsmarksafgrøder.

Når der indgår kløver i en frøblanding, kan græsmerkens kvælstofbehov delvis dækkes af de kvælstofmængder, som opsamles af kløverens knoldbakterier. Hvor rødkløver indgår som eneste bælgplante i blandingen, bliver kløverbestanden ofte forholdsvis åben efter første brugsår. Forudsat en nogenlunde tæt bestand af græsser kan der dog opnås et rimeligt udbytte ved kvælstofgødskning.

Der foreligger ikke en egentlig forsøgmæssig

dokumentation for, hvorledes en frøblanding skal være sammensat, for at alle ønsker om sikkerhed og produktivitet kan tilfredsstilles. Forsøgsresultater og praktiske erfaringer giver dog tilsammen et grundlag for opstilling af de vejledende frøblandingsforslag i bilag 2. Ved opstillingen er der taget hensyn til jordbundsforhold, planlagt varighed og benyttelsesform, og en række spørgsmål er yderligere uddybet i bemærkninger til de enkelte blandingsforslag.

De foreslåede udsædsmængder forudsætter, at såning foretages i veltilberedt, bekvem, passende fast og passende fugtig jord, så der skabes de bedst mulige spiringsbetingelser.

Vedrørende sammensætning af frøblandinger til andre formål og under specielle dyrkningsforhold anbefales henvendelse til de stedlige planteavlskon konsulenter.

Af alle kløver- og græsarter anbefales sorter, der efter afprøvning er blevet optaget på *Den danske sortliste*.

Bemærkninger til bilag 1

I bilag 1 er givet en oversigt over egenskaber hos de græsmarksplanter, som indgår i blandingsforslagene i bilag 2. Oplysninger om væksttidlighed og skridningstid samt de anførte tal for udbytte af tørstof er baseret på resultater fra de seneste års sortsforsøg.

Bemærkninger til frøblandingsforslagene i bilag 2

Blanding 1 er alsidig sammensat og vil være egnet, hvor der er meget varierende jordbundsforhold. Da indholdet af italiensk rajgræs er ret lavt, kan græsmarken i nødstilfælde blive liggende i 2 år, for eksempel hvis nyt udlæg slår fejl. Den er tidlig til middeltidlig i vækst om foråret.

Blanding 2 er egnet på de fleste jordtyper og bedst ved en rimelig god vandforsyning. Den er tidlig i vækst om foråret.

Blanding 3 er egnet under ret tørre forhold. Den kan give en god græsning i udlægsåret og er meget tidlig i vækst om foråret.

Blanding 4 er egnet, hvor vandforsyningen er god. Den er udpræget afgræsningseget og har en god overvintringsevne, men den er ret sen i vækst om foråret.

Blanding 5 er egnet, hvor vandforsyningen er god. Den har en god overvintringsevne og er midt-tidlig i vækst om foråret.

Blanding 6 er egnet under ret tørre forhold, hvor der ikke kan markvandes. Den er tidlig i vækst om foråret.

Blanding 7 bør anvendes, hvor vandforsyningen er god, og hvor der stilles særlige krav til udlæggets varighed. Den er sen i vækst om foråret.

Blanding 8 kan anvendes under ret tørre forhold, hvor der ikke kan markvandes. Den er tidlig til middeltidlig i vækst om foråret.

Blanding 9 er egnet under fugtige til våde jordbundsforhold, hvor udlæg uden dæksæd i nogle tilfælde må foretrækkes. Den er sildig udviklet om foråret.

Blanding 10 er egnet overalt, bortset fra de mest fugtige arealer. Den er meget tidlig i vækst om foråret.

Blanding 11 er egnet under fugtige jordbundsforhold på eng og mose. Den er sen i vækst om foråret.

Blanding 12 er egnet under ret tørre forhold. Det må forventes, at den tåler moderate mængder af gylle ret godt. Den er tidlig i vækst om foråret.

Blanding 13 er egnet under tørre forhold. Det må forventes, at den tåler moderate mængder af gylle ret godt. Den er tidlig i vækst om foråret.

Blanding 14 er egnet, hvor vandforsyningen er god. Den er middeltidlig i vækst om foråret.

Bilag 1. Oversigt over nogle egenskaber hos græsmarksplanter

Arter	Varighed i sædskiye- marker, brugsår	Vinterfasthed 1-9, 9 = mest vinterfast	Begyndende vækst om foråret 1-9, 9 = tidligst	Gens. skridning/ blomstringsdato 1973-78 ¹⁾		Relativ tørstofudbytte ²⁾	
				tidligste sort	sildigste sort	1. br.år	2. br.år
Italiensk rajgræs	1	3	7	24/5	31/5	105-110	-
Alm. rajgræs, tidlig	1-2	6	7	18/5	23/5	105-110	90- 95
Alm. rajgræs, middeltidlig	1-3	6	5	27/5	4/6	110-115	95-100
Alm. rajgræs, sildig	1-4	6	3	6/6	10/6	110-115	95-100
Timothe	1-4	9	3	5/6	13/6	85- 90	90- 95
Hundegræs, slættype	1-3	7	9	12/5	17/5	95-100	100-105
Hundegræs, afgr.type	1-3	7	7	13/5	22/5	90- 95	95-100
Engsvingel	1-3	8	5	23/5	28/5	85- 90	80- 85
Rødsvingel	1-4	9	9	11/5	13/5	-	-
Engrapgræs	1-4	9	7	12/5	16/5	-	-
Alm. rapgræs	1-4	8	7	17/5	19/5	-	-
Rødkløver, tidlig	1	3	5	27/6	2/7	-	-
Rødkløver, halvsildig	1-2	5	3	1/7	6/7	-	-
Hvidkløver	1-4	7	5	5/6	7/6	-	-
Alsike	1-2	5	3	13/6	14/6	-	-

1) Sorter optaget i »Sorter af landbrugsplanter 1979«.

2) Udbyttetotal fra sortsforsøg 1975-79.

Bilag 2. Forslag til frøblandinger udarbejdet af Statens Planteavlsvforsøg og Landskontoret for Planteavl

Blandingstyper	Kløverrige									Græsrig		Uden kløver		
	overvejende afgræsning, moderat N-gødskning									overvejende slæt, stærk N-gødskning				
Varighed	1 år			1-4 år			varig			1 år	1-3 år			
	var.	tørre/ alm.	tørre	alm.	alm.	tørre	alm.	tørre	var.	var.	fug- tige	tørre/ alm.	tørre/ alm.	alm.
Tidlighed	midd.	tidl.	tidl.	sild.	midd.	tidl.	sild.	midd.	sild.	tidl.	sild.	tidl.	tidl.	midd.
Blanding nr.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Rødkl. tidl. el. halvsild.	.	.	6
Rødkløver, halvsildig	.	4	.	.	4	6	.	.	.	3
Hvidkløver	5	4	.	6	4	3	6	6	4	.	3	3	.	.
Alsike	3
Ital. rajgræs	2	6	7	10 T
Alm. rajgræs, tidlig	4	6	6	.	.	4	.	2	.	10 T	.	.	5	6 T
Alm. rajgræs, middelt.	5	.	.	.	8	4	.	6	.	.	5	5	.	16 T
Alm. rajgræs, sildig	.	.	.	8	.	.	8	.	3	.	5	.	.	6
Timothe	2	.	.	4	4	.	3	.	4	.	3	.	.	.
Engsvingel	2	.	.	6	4	2	4	2	6	.	6	.	.	.
Rødsvingel	4	2	.	2	4	5	.
Hundegræs, slættetype	.	.	5	6	.	.	12	.
Hundegræs, afgr. type	2	4	.	.	.	5	12	.	.
Engrapgræs	3	4	2
Alm. rapgræs	2
Udsædsmængde i alt, kg/ha	22	24	24	24	24	24	24	24	26	29	24	24	22	28

T = tetraploid.